

**ВИБОРЧА ДОКУМЕНТАЦІЯ ЯК ПРЕДМЕТ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ,
ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 158-2 КК УКРАЇНИ**

Колодін Д.О.

кандидат юридичних наук, доцент,

*декан факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Склад кримінального правопорушення становить сукупність обов'язкових об'єктивних та суб'єктивних ознак, до яких відносяться об'єкт та об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона кримінально караного діяння. В окремих випадках законодавець передбачає в конструкції складу посягання й інші ознаки, такі як мотив, мета, спосіб вчинення діяння, його предмет. У такому разі така ознака кримінального правопорушення трансформується з факультативної в обов'язкову та має значення для кримінально-правової кваліфікації і притягнення винної особи до відповідальності. Однією з таких ознак є предмет. Останній, у свою чергу, знаходить свій прояв у матеріальних цінностях (речах), з приводу яких та шляхом безпосереднього впливу на які вчиняється кримінально каране діяння.

Предмет кримінального правопорушення характеризується певними властивостями, в сукупності вони складають цілісну систему фізичних, соціальних та юридичних ознак.

Відповідно до ст. 73 Виборчого кодексу України «ЦВК, окружні виборчі комісії, територіальні виборчі комісії місцевих виборів після офіційного оголошення (офіційного оприлюднення) результатів виборів передають виборчу та іншу документацію до відповідних центральної або місцевих архівних установ. Перелік виборчої та іншої документації, що підлягає зберіганню в державних та місцевих архівних установах, і порядок її передачі до цих установ визначаються ЦВК за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архівної справи» [1]. Також зазначається, що «протоколи виборчих комісій про підрахунок голосів виборців на виборчих дільницях, про підсумки голосування в територіальних виборчих округах, виборчі бюлетені, контрольні талони виборчих бюлетенів, списки виборців, акти, заяви, скарги про порушення вимог цього Кодексу під час проведення голосування і підрахунку голосів виборців, інші протоколи та рішення виборчих комісій зберігаються у

місцевих державних архівних установах протягом п'яти років з дня офіційного оголошення результатів відповідних виборів, після чого знищуються в установленому порядку» [1].

Також значиться вказівка, що «місцеві органи виконавчої влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування після припинення повноважень виборчих комісій, утворених на тимчасовій основі, зобов'язані забезпечити збереження виборчих скриньок, кабін для голосування, печаток, штампів цих комісій, методичної літератури, що їм надавалися на період виборчого процесу, інших матеріальних цінностей, необхідних для забезпечення виборчого процесу» [1]. Зауважимо, що така вимога не конкретизується в частині строків зберігання.

У 2004 році чинний КК України було доповнено ст. 158-2 КК України, якою було встановлено кримінальну відповідальність за незаконне знищення або пошкодження виборчої документації або документації референдуму. Зауважувалося, що «зважаючи на суспільно-небезпечний характер дій, що посягають на політичні права громадян України обирати та бути обраним, мати об'єктивну, чесну та неупереджену інформацію стосовно усіх стадій виборчого процесу, виходячи з негативної практики виборчої кампанії по виборам Президента України у жовтні та листопаді 2004 року, з метою забезпечення розслідування усіх обставин, що спричинили спотворення результатів народного волевиявлення і відміну Верховним Судом України результатів голосування, виникає необхідність ввести кримінальну відповідальність за знищення виборчої документації поза встановленим законом строком» [2]. Метою зберігання виборчої документації є виявлення можливих випадків порушення виборчого законодавства, що призвело до спотворення результатів волевиявлення на виборах.

Відповідно предметом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 158-2 КК України є виборча документація, перелік якої пропонується у примітці до вказаної статті.

Кримінальна відповідальність настає саме за порушення порядку зберігання визначеної в примітці до ст. 158-2 КК України виборчої документації, однак запропонований перелік допускає поняття «інші документи, що приймаються (складаються) виборчими комісіями та/або подаються до виборчих комісій під час виборчого процесу та підлягають зберігання після проведення виборів у державних архівних установах або в Центральній виборчій комісії України».

З чого випливає, що перелік виборчої документації у кримінальному законі не є вичерпним, що вимагає звернення до галузевого законодавства, де з приводу одного виду документації визначається і

термін зберігання, і його суб'єкти тощо. А з приводу інших документів та атрибутів виборчого процесу визначає лише обов'язок місцевих органів самоврядування та виконавчої влади забезпечити їх збереження без конкретизації терміну та порядку, але при цьому до другої категорії відносить такі предмети як печатки та штампи, які можуть бути використані з протиправною метою, в тому числі, фальсифікації окремих результатів виборчого процесу чи процедур, що також може вплинути на вже оголошені підсумки виборів чи референдуму. Тому видається, що дані обставини залишилися поза увагою законодавця та вимагають відповідної реакції. Адже суспільну небезпеку складу кримінального правопорушення, передбаченого ст. 158-2 КК України, становить незаконне знищення лише тих документів, які мають пряме або опосередковане відношення до результатів волевиявлення громадян.

Література:

1. Виборчий кодекс України : Закон України від 19 грудня 2019 року № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за внесення змін, підміну або знищення виборчої документації». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=19486

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-91>

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ФОРМИ ЗАПОВІТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Аліна С.С.

доктор філософії зі спеціальності 081 – Право

Війна на території нашої держави зумовила значні зміни обставин, що формують правову дійсність на сучасному етапі. Під правовою дійсністю слушно розуміти весь спектр юридичних феноменів, які можна визначити крізь правову природу суспільного буття; поєднання об'єктивного і суб'єктивного світу буття права; призму зумовленості зворотним впливом учасників суспільних відносин; детермінованості культурними, економічними та політичними чинниками, що є, були чи будуть у суспільстві. Правова дійсність відображає загальну ідеальну